

Isle of Anglesey County Council

Adroddiad i:	PWYLLGOR GWAITH
Dyddiad:	26 MEDI 2023
Pwnc:	MONITRO'R GYLLIDEB REFENIW, CHWARTER 1 2023/24
Aelod(au) Portffolio:	Y CYNGHORYDD ROBIN WYN WILLIAMS – DIRPRWY ARWEINYDD A DEILYDD PORTFFOLIO CYLLID
Pennaeth Gwasanaeth:	MARC JONES – CYFARWYDDWR SWYDDOGAETH (ADNODDAU) / SWYDDOG ADRAN 151
Awdur yr Adroddiad: Rhif Ffôn: E-bost:	BETHAN HUGHES OWEN – RHEOLWR Y GWASANAETHAU CYFRIFYDDIAETH 01248 752663 BETHANOWEN2@YNYSMON.LLYW.CYMRU
Aelodau Lleol:	Amherthnasol

A – Argymhelliad/Argymhellion a'r Rheswm/Rhesymau

1. Ar 9 Mawrth 2023, gosododd y Cyngor gyllideb net am 2023/24 gyda gwariant gwasanaeth net o £174.569m, i'w gyllido o incwm y Dreth Gyngor, trethi annomestig a grantiau cyffredinol, yn ogystal â £3.780m o'r cronfeydd wrth gefn cyffredinol. Mae hyn yn cynnwys cyfanswm o £3.109m ar gyfer eitemau cyffredinol ac argyfyngau eraill. Cynyddwyd y gyllideb o £0.943m, i £2.893m ar gyfer Premiwm y Dreth Gyngor. Gosodwyd cyllideb gytbwys gyda chynnydd o 5.00% yn y Dreth Gyngor - cynnydd y cytunwyd arno.
2. Fel gyda'r flwyddyn flaenorol, nid yw cyllideb 2023/24 yn ei gwneud yn ofynnol i wasanaethau wneud arbedion.

Yn yr adroddiad hwn, nodir perfformiad ariannol gwasanaethau'r Cyngor ar ddiwedd chwarter 1, 30 Mehefin 2023. Mae'r sefyllfa ragamcanol ar gyfer y flwyddyn gyfan hefyd wedi'i chrynhai. Dylid nodi ei bod yn anodd rhagweld sefyllfa derfynol ddiwedd blwyddyn ar ddiwedd chwarter 1, ac y gall y sefyllfa newid yn sylweddol wrth i ni symud ymlaen drwy weddill y flwyddyn ariannol. Am 2023/24, mae rhagweld sefyllfa derfynol ddiwedd blwyddyn hyd yn oed yn anoddach oherwydd chwyddiant cynyddol, y ffaith nad oes cytundeb eto ar ddyfarniadau cyflog staff am 2023/24 a'r effaith y bydd yr argyfwng costau byw yn ei chael ar y galw am wasanaethau'r Cyngor. Nid yw'r sefyllfa amcangyfrifedig ar ddiwedd y flwyddyn ariannol yn ystyried y dyfarniadau cyflog arfaethedig ar gyfer athrawon (o fis Medi 2023) a staff eraill (wedi'u hôl-ddyddio i Ebrill 2023). Unwaith y bydd y costau hyn yn hysbys, cânt eu cynnwys yn rhagamcanion y dyfodol. Yn y gyllideb, ceir swm wrth gefn o £2m i gyllido dyfarniad cyflog yr NJC, uwchlaw'r swm sydd wedi'i gynnwys yng nghyllidebau'r gwasanaeth. At hyn, mae cronfa wrth gefn clustnodedig o £3.177m wedi'i chreu i ddarparu cyllid ychwanegol i gwrdd â phwysau'r chwyddiant hwn, ond, efallai na fydd yn ddigon i gyllido'r holl gostau ychwanegol y bydd gofyn i'r Cyngor eu talu dros y misoedd nesaf.

3. At hyn, nid yw'r ffigyrau hyn yn ystyried pwysau'r gaeaf. Yn hanesyddol, mae pwysau'r gaeaf i'w gweld yn y gwasanaethau Priffyrdd ac Oedolion a gall fod yn anodd mesur maint llawn y costau ychwanegol y gellid eu hysgwyddo mor fuan a hyn yn y flwyddyn ariannol. Byddir yn nodi maint llawn y rhagolygon a'r costau yn adroddiadau chwarter 3 a chwarter 4 yn y drefn honno.
4. Y sefyllfa ariannol gyffredinol a ragwelir yn 2023/24, gan gynnwys Cyllid Corfforaethol a chronfa'r Dreth Gyngor, yw gorwariant o £0.744m. Mae hyn yn 0.43% o gyllideb net y Cyngor am 2023/24.
5. Argymhellir:-
 - (i) Nodi'r sefyllfa a nodir yn Atodiadau A a B mewn perthynas â pherfformiad ariannol yr Awdurdod hyd yma a'r alldro a ddisgwyllir am 2023/24;
 - (ii) Nodi crynodeb o'r cyllidebau wrth gefn am 2023/24, y manylir arnynt yn Atodiad C;
 - (iii) Nodi monitro costau asiantaethau ac ymgynghoriadau am 2023/24 yn Atodiadau CH a D.

B - Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a beth oedd eich rhesymau dros eu gwrthod ac/neu ddewis yr opsiwn hwn?		
Amherthnasol		
C - Am ba reswm y mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?		
Dirprwyir y mater hwn i'r Pwyllgor Gwaith		
CH – A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?		
Ydyw		
D – A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?		
Ydyw		
Dd – Asesu'r effaith bosibl (os yw'n berthnasol):		
1	Sut mae'r penderfyniad hwn yn effeithio ar ein hanghenion tymor hir fel Ynys?	At ddibenion monitro'n unig mae'r adroddiad ac fe'i defnyddir ynghyd ag adroddiadau eraill i osod y strategaeth ariannol tymor canolig a'r gyllideb flynyddol. Wrth osod y gyllideb flynyddol, asesir yr effaith ar anghenion tymor hir yr Ynys.
2	A yw hwn yn benderfyniad y rhagwelir y bydd yn atal costau / dibyniaethau ar yr Awdurdod yn y dyfodol? Os felly, sut?	Amherthnasol
3	A ydym wedi bod yn gweithio ar y cyd â sefydliadau eraill i ddod i'r penderfyniad hwn? Os felly, rhowch wybod i bwy.	Amherthnasol
4	A yw dinasyddion Ynys Môn wedi chwarae rhan wrth ddrafftio'r ffordd hon ymlaen, gan gynnwys y rhai y mae'r penderfyniad yn effeithio'n uniongyrchol arnynt? Eglurwch sut.	Ymgynghorwyd â dinasyddion Ynys Môn fel rhan o broses gosod cyllideb 2023/24 a byddwn yn ymgynghori â nhw ar gyllidebau yn y dyfodol.
5	Nodwch unrhyw effaith bosibl y byddai'r penderfyniad hwn yn ei chael ar y grwpiau a warchodir o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010.	Amherthnasol
6	Os yw hwn yn benderfyniad strategol, nodwch unrhyw effaith bosibl y byddai'r penderfyniad yn ei chael ar y rhai sy'n profi anfantais economaidd-gymdeithasol.	Amherthnasol
7	Nodwch unrhyw effaith bosibl y byddai'r penderfyniad hwn yn ei chael ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg ac ar beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.	Amherthnasol
E – Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori?		Beth Oedd eu Sylwadau
1	Prif Weithredwr / Tîm Arweinyddiaeth (TA) (mandadol)	Mae'r Tîm Arweinyddiaeth wedi ystyried yr adroddiad yn ei gyfarfod ar 4 Medi 2023 ac mae'r sylwadau a wnaed wedi'u hymgorffori yn yr adroddiad.
2	Cyllid / Adran 151 (mandadol)	Amherthnasol – adroddiad y Swyddog Adran 151 yw hwn.
3	Cyfreithiol / Swyddog Monitro (mandadol)	Mae'r Swyddog Monitro yn aelod o'r Tîm Arweinyddiaeth
4	Adnoddau Dynol (AD)	Amherthnasol
5	Eiddo	Amherthnasol
6	Technoleg Gwybodaeth Cyfathrebu (TGCh)	Amherthnasol
7	Caffael	Amherthnasol
8	Sgriwtini	Adolygwyd y sefyllfa ariannol ddiwedd chwarter 1 gan y Panel Sgriwtini Cyllid yn ei gyfarfod ar 7 Medi 2023.
9	Aelodau Lleol	Amherthnasol

F - Atodiadau:

- Atodiad A – Adroddiad Alldro Refeniw Dros Dro am 2023/24
- Atodiad B - Tabl o Alldro Dros Dro 2023/24
- Atodiad C - Crynodeb o sefyllfa Cyllidebau Wrth Gefn am 2023/24
- Atodiad CH – Gwybodaeth ynghylch monitro Staff Asiantaeth 2023/24
- Atodiad D - Gwybodaeth ynghylch monitro Ymgynghorwyr 2023/24

Ff - Papurau Cefndir (cysylltwch ag awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach):

Cyllideb Refeniw 2023/24 (fel yr argymhellwyd gan y Pwyllgor hwn ar 2 Mawrth 2023 ac a fabwysiadwyd gan y Cyngor Sir ar 9 Mawrth 2023).

MONITRO'R GYLLIDEB REFENIW – CHWARTER 1

1. Balans Cyffredinol

Roedd Cronfa'r Cyngor yn dal gwerth £19.637m o gronfeydd wrth gefn clustnodedig a chyfanswm o £6.716m o gronfeydd wrth gefn ysgolion ar ddechrau'r flwyddyn ariannol. Arweiniodd yr alldro drafft am 2022/23 at falans cyffredinol o £13.967m ar ddechrau'r flwyddyn ariannol gyfredol. Roedd hyn yn welliant ar y balans agoriadol am y flwyddyn flaenorol, 2021/22, lle'r oedd y balans cyffredinol yn £12.278m. Cyfrannodd y tanwariant drafft o £1.212m at hyn a'r symudiadau yn y cronfeydd wrth gefn, megis dychwelyd arian wrth gefn clustnodedig. Fodd bynnag, gall hyn newid gydag unrhyw addasiadau ôl-archwiliad.

Mae sefyllfa'r balansau cyffredinol ar ddiwedd y chwarter fel a ganlyn:-

Cyfarfod o'r Pwyllgor Gwaith	Swm £m	Pwrpas
Balans agoriadol Drafft	(13.967)	Cronfa wrth gefn gyffredinol ddrafft wedi'i harchwilio, ar 31 Mawrth 2023
Gosod Cyllideb 2023/24 cytunwyd ym mis Mawrth 2023	3.780	
Balans Cyffredinol Ddiwygiedig Cronfa'r Cyngor	(10.187)	Fel y soniwyd uchod, gall hyn newid yn dilyn unrhyw addasiadau ôl-archwiliad.

Yr alldro a ragwelir ar hyn o bryd am 2023/24 yw gorwariant amcangyfrifedig o £0.744m. Os yw'r rhagolwg hwn yn gywir, byddai Balans Cyffredinol y Cyngor yn gostwng i £9.593m erbyn diwedd y flwyddyn, sy'n cymharu â'r lefel isaf o £8.73m, sy'n cyfateb i 5% o gyllideb refeniw net 2023/24.

Gosodwyd cyllideb 2023/24 cyn setliad yn y dyfarniad cyflog am 2023/24 i staff nad ydynt yn addysgu. Adeg ysgrifennu'r adroddiad hwn, nid oes cytundeb wedi bod ar y dyfarniad am 2023/24 i staff nad ydynt yn addysgu. Wrth osod y gyllideb, cafodd swm wrth gefn o £2m ei gynnwys yn y gyllideb i dalu am y gost ychwanegol bosibl rhwng y swm a ganiateir yn y gyllideb ddrafft a chynnig cyflog y Cyflogwr. Yn ogystal, crëwyd cronfa wrth gefn o £3.177m, i ddarparu cyllid ychwanegol i gwrdd â chostau unrhyw setliad cyflog uwch na'r hyn a osodwyd yn y gyllideb. Gellir defnyddio'r gronfa wrth gefn hon hefyd i gwrdd ag unrhyw gynnydd mewn pwysau costau oherwydd chwyddiant uchel.

Os nad oes digon yn y gronfa wrth gefn, mae'n debygol o olygu y bydd y Cyngor yn cynyddu'r gorwariant a ragwelir yn ei gyllideb refeniw net yn 2023/24 a bydd yn rhaid ariannu unrhyw orwariant o falansau cyffredinol y Cyngor. Yn seiliedig ar y rhagolwg presennol bydd y gronfa wrth gefn a glustnodwyd yn ddigon i ariannu'r gorwariant a ragwelir ac ni fydd y gost yn disgyn ar falansau cyffredinol y Cyngor.

2. Perfformiad Ariannol fesul Gwasanaeth

- 2.1 Mae manylion y perfformiad ariannol fesul gwasanaeth am y cyfnod a'r sefyllfa alldro a ragwelir ar gyfer pob un wedi'u nodi yn Atodiad B. Rhagwelir y bydd gorwariant o £0.902m ar wasanaethau hyd at 31 Mawrth 2024. Amcangyfrifir tanwariant o £0.082m ar Gyllid Corfforaethol. Yn ogystal, rhagwelir y bydd £0.273m yn llai o incwm ar ddebyd y Dreth Gyngor safonol, gyda £0.349m yn fwy o incwm ar bremiwm y Dreth Gyngor. Y rhagolwg o ran cyfanswm y refeniw presennol am 2022/23 yw tanwariant o £0.744m, sy'n cyfateb i 0.43% o gyfanswm cyllideb refeniw net y Cyngor.

2.2 Mae Tabl 1 isod yn crynhoi'r amrywiannau sylweddol (tua £100k neu uwch):-

Tabl 1

Gwasanaeth	(Tan) / Gorwariant £'000	%
Addysg Ganolog	(135)	(2.50)
Oedolion	1,531	4.37
Gwasanaeth Plant	648	5.01
Gwastraff	(490)	(4.75)
Priffyrdd	(345)	(4.36)
Eiddo	(100)	(6.46)
Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd	(155)	(5.79)
Costau Corfforaethol a Democraataidd	(511)	(15.51)
Costau na ellir eu rheoli ac na gyllidebwyd ar eu cyfer - yswiriant, costau pensiwn cyfalaf a dyledion drwg	400	0
Arall (cyfanswm yr amrywiannau yn llai na £100k)	(23)	(0.02)
Cyfanswm yr amrywiad rhwng y gor / (tan)wariant (ac eithrio cyllid)	(820)	(0.35)

3. Eglurhad o'r Gwahaniaethau Sylweddol

3.1 Dysgu Gydol Oes

3.1.1 Cyllideb Datganoledig Ysgolion

Unwaith y bydd y Cyngor yn gosod y gyllideb ar gyfer ysgolion, caiff cyfrifoldeb am y gyllideb ei ddatganoli i'r ysgolion a chedwir tan neu orwariant blynyddol yng nghronfeydd wrth gefn ysgolion unigol. Mae balansau cronfeydd wrth gefn ysgolion bellach yn £6.716m, o gymharu â £7.827m ar 31 Mawrth 2022. Fodd bynnag, cafodd ysgolion grantiau yn y blynyddoedd ariannol blaenorol i ymdrin ag effaith y pandemig. Dros y flwyddyn ariannol hon, mae ysgolion yn dychwelyd i drefn arferol a rhagwelir y bydd balansau ysgolion yn disgyn yn sylweddol erbyn diwedd blwyddyn ariannol 2023/24. Mae ysgolion wedi amcangyfrif y bydd £2.82m o falansau'n cael eu defnyddio i fantoli'r gyllideb referniw yn 2023/24.

Addysg Ganolog

3.1.2 Roedd tanwariant o £23k (1.86%) yn y gwasanaeth hwn ar ddiwedd chwarter 1. Y rhagolwg ar gyfer diwedd y flwyddyn yw tanwariant o £135k (2.50%). Mae llawer o'r cyllidebau hyn yn cael eu harwain gan alw.

3.1.3 Mae'r Gwasanaeth yn gor a thanwario ar sawl achlysur. Rhestrir y rhai mwyaf sylweddol isod:-

- Cludiant Ysgol (Tacsis a Bysiau) – rhagwelir tanwariant o £76k. Mae hyn yn cynnwys tanwariant o £149k ar gontractau tacsis a gorwariant o £73k ar gytundebau bysiau ysgol. Y prif ffactor sy'n cyfrannu at y tanwariant ar y tacsis ysgol yw bod y cytundebau wedi mynd trwy ymarfer tendro yn y flwyddyn ariannol flaenorol, gyda rhai cytundebau yn dod yn ôl gyda phris gostyngol. Bryd arall, roedd rhai llwybrau yn cael eu terfynu. Yn ogystal, aeth rhai contractau bysiau ysgol allan i ail dendr yn 2022/23, gyda llwybrau ychwanegol yn cael eu hychwanegu. Arweiniodd hyn at gost gyffredinol uwch na chyda'r contractau blaenorol.
- Bu llai o alw ar y gyllideb lleoliadau allsirol yn 2022/23 ac mae hyn wedi parhau i mewn i 2023/24, a rhagwelir tanwariant o £71k. Wrth i'r flwyddyn ariannol fynd rhagddi ac i flwyddyn academiaidd newydd ddechrau efallai y bydd nifer y plant sydd angen lleoliadau allsirol yn dechrau codi - rhywbeth fydd yn cael effaith ar y tanwariant a ragwelir, ond cedwir cronfa wrth gefn wedi'i clustnodedig o £500k i gwrdd ag unrhyw gostau ychwanegol yr eir iddynt o ganlyniad i gynnydd yn y galw.

- Rhagwelir y bydd y targed incwm ar gyfer y Clwb Gofal Plant £65k yn llai. Unwaith eto, mae'r gyllideb hon yn cael ei harwain gan y galw ac nid yw'r niferoedd sy'n mynd i'r clybiau wedi dychwelyd i lefelau cyn-pandemig.
- Rhagwelir tanwariant o £85k ar weddill y gyllideb Addysg Ganolog. Mae hyn, yn rhannol (£48k), oherwydd dwy swydd wag, gydag un ohonynt wedi'i llenwi ers hynny. Rhagwelir, hefyd, y bydd y cyllid cyfatebol sydd ei angen ar gyfer y Grant Gwella Addysg (EIG) yn llai na'r hyn a gyllidebwyd, gan greu tanwariant o £37k.

3.1.4 Diwylliant

3.1.4.1 Roedd y gwasanaeth hwn wedi tanwario £11k (2.92%) yn ystod y cyfnod, a'r hyn a ragwelir ar gyfer alldro yw gorwariant o £46k (3.39%). Oriel Môn yw'r prif faes sy'n peri pryder gyda gorwariant rhagamcanol o £130k. Mae'r gostyngiad yng nghyfraniad Y Gymdeithas i £32.5k y flwyddyn, gwerthiant yn y siop heb gyrraedd y targed a gwaith cynnal a chadw ychwanegol wedi'i gynllunio ar gyfer yr adeilad, oll wedi cyfrannu at y rhagolwg hwn. Mae'r gwasanaeth Llyfrgelloedd yn rhagweld tanwariant o £59k ar alldro. Y rheswm pennaf am hyn yw swyddi gweigion a pheidio â defnyddio'r holl gyllidebau staffio achlysurol. Ar hyn o bryd, rhagwelir y bydd yr alldro ar y gwasanaeth Archifau yn £25k ond bydd hyn yn newid, gan ddibynnu ar bryd y ceir yr ailstrwythuro arfaethedig.

3.2 Gofal Cymdeithasol Oedolion

3.2.1 Roedd gorwariant o £728k (10.42%) yn y gwasanaeth hwn am y cyfnod, a rhagwelir gorwariant o £1.531m (4.37%) erbyn diwedd y flwyddyn ariannol.

3.2.2 Dangosir yr elfennau o fewn yr amrywiant alldro yn Nhabl 2 isod:-

Tabl 2

Dadansoddiad o'r Rhagolwg Sefyllfa Diwedd Blwyddyn 2023/24 yn y Gwasanaethau Oedolion.

Gwasanaeth	Dadansoddiad o'r Gwariant / Incwm								CYFANSWM
	Preswyl	Nyrsio	Gofal Cartref	Gofal Dydd	Llety â Chefnogaeth	Staffio	Arall	Grantiau a Ddefnyddiwyd	
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	
Yr Henoed	454	(120)	113	0	0	52	(32)	0	467
Anableddau Corfforol	577	0	254	0	0	0	17	(332)	516
Anableddau Dysgu	249	0	36	120	904	0	(89)	(476)	744
Iechyd Meddwl	389	0	44	0	93	(52)	7	(332)	149
Uned Ddarparu – Staffio	352	0	(666)	(158)	(43)	0	(14)	0	(529)
Uned Ddarparu - Incwm	216	0	0	82	0	0	0	0	298
Rheoli a Chefnogi	0	0	0	0	0	(114)	0	0	(114)
CYFANSWM	2,237	(120)	(219)	44	954	(114)	(111)	(1,140)	1,531

3.2.3 Mae'r rhan fwyaf o'r gorwariant i'w briodoli i'r galw cynyddol am nifer uchel y llwyth achosion cost isel (Henoed) a nifer isel y llwyth achosion cost uchel (anableddau dysgu, anableddau corfforol ac iechyd meddwl). Gall nifer yr achosion amrywio'n sylweddol yn ystod y flwyddyn ac mae'r niferoedd yn anodd eu rhagweld a'u rheoli.

3.2.4 Cynorthwyr y sefyllfa a ragwelir trwy ddefnyddio'r Grant Gweithlu Gofal Cymdeithasol a'r cronfeydd wrth gefn clustnodedig. Heb y cyllid ychwanegol hwn, byddai'r gorwariant a ragwelir rhwng £2.5m a £3.0m. Mae'r Gwasanaeth yn ymwybodol o'r straen y mae'r sefyllfa ariannol yn ei roi ar y Cyngor, ac mae'n gweithio i leihau pecynnau gofal i'r isafswm statudol. Mae, hefyd, yn gweithio i wella prosesau casglu incwm er mwyn cael cymaint o incwm â phosibl. Mae rhagor o waith wedi'i gynllunio, hefyd, i resymoli a moderneiddio gwaith darparu gwasanaethau gofal dydd a llety â chefnogaeth.

3.3 Gwasanaethau Plant

3.3.1 Mae'r gwasanaeth wedi gorwario £453k (11.87%) am y cyfnod ond, fodd bynnag, rhagwelir y bydd wedi gorwario £648k (5.01%) ar ddiwedd y flwyddyn.

3.3.2 Bu gorwariant o £247k ar y gyllideb Plant sy'n Derbyn Gofal hyd at gyfnod 3, fodd bynnag, rhagwelir ar hyn o bryd, y bydd gorwariant o £680k ar ddiwedd y flwyddyn. Mae'r £680k yn cynnwys £482k o leoliadau Allsirol. Ar hyn o bryd, mae gan y Gwasanaeth 14 sy'n cyfateb i amser llawn o Leoliadau Allsirol cost uchel, nifer isel, gyda chost wythnosol gyfartalog, net o incwm trydydd parti gan lechyd ac Addysg, o £4.61k yr wythnos (£240k y flwyddyn). Mae hyn yn cymharu â 13.75 sy'n cyfateb i lawn amser yn 2022/23, gyda chost wythnosol gyfartalog o £5.45k (£284k y flwyddyn). Rhagwelir y bydd lleoliadau Gofal Maeth yn gorwario £130k a Gwarcheidiaeth Arbennig £68k.

3.3.3 Mae disgwyl i'r gwasanaeth Cefnogi Teuluoedd orwario £124k. Daw hyn yn sgil y cynllun 'Pan Fydda i'n Barod'.

3.3.4 Rhagwelir tanwariant o £87k ar Gymorth Integredig i Deuluoedd, rhagwelir hefyd danwariant o £60k gan y gwasanaethau Ieuenctid, ac mae'r tîm Comisiynu a Gwaith Cymdeithasol hefyd yn disgwyl tanwariant o £160k ar alldro. Swyddi gwag yw'r prif reswm am hyn.

3.3.5 Rhagwelir gorwariant o £76k ar y gyllideb Plant ag Anabledau. Mae hyn yn bennaf yn ymwneud â chleientiaid Taliad Uniongyrchol.

3.3.6 Rhagwelir gorwariant o £59k ar y gwasanaeth Plant a Theuluoedd Eraill. Ffioedd cyfreithiol yw'r prif bwysau yn fanno.

3.4 Tai (Cronfa'r Cyngor)

3.4.1 Rhagwelir y bydd gorwariant o £82k (5.16%) ar y gwasanaeth hwn ar alldro. Rhagwelir y bydd Gweinyddiaeth Tai yn gorwario £123k oherwydd methiant i gael yr holl incwm o ad-daliadau, sy'n cael ei wrthbwyso gan danwariant ar nifer o gyllidebau eraill. Rhagwelir y bydd digartrefedd yn gorwario £80k, ar ôl caniatáu am gyllid grant ychwanegol o £395k gan Lywodraeth Cymru. Fodd bynnag, caiff y gorwariant hwn ei gyllido o'r gyllideb gyfredol a chronfa wrth gefn glustnodedig benodol o £325k. Caiff y gyllideb ei harwain gan alw ac anodd, ar hyn o bryd, yw rhoi rhagolwg cywir, ond credir y bydd y gronfa wrth gefn clustnodedig yn ddigon i gwrdd ag unrhyw gynnydd yn y galw rhwng nawr a diwedd y flwyddyn ariannol.

3.4.2 Mae digartrefedd ac atal digartrefedd yn faes sy'n peri pryder nid yn unig i Ynys Môn, ond i holl Gynghorau Cymru, gyda galw na welwyd mo'i debyg o'r blaen ar y gwasanaethau. Yn 2022/23, cynyddodd nifer y cyfeiriadau digartrefedd 205 (30%) ac mae lefel y cyfeiriadau yn chwarter cyntaf 2023/24 yn debyg i chwarter cyntaf 2022/23. Mae'r Gwasanaeth yn gweithio gyda Chymdeithasau Tai a landlordiaid preifat i gynyddu nifer yr unedau sydd ar gael fel llety. Byddai hyn yn lleihau'r ddibyniaeth ar lety gwely a brecwast ac yn lleihau cost llety dyddiol rhwng 60% a 75%. Mae 30 o unedau ychwanegol wedi'u nodi ac ar gael fel llety yn lle sefydliadau gwely a brecwast, ac mae'n bosibl y bydd defnyddio'r unedau ychwanegol hyn yn lleihau costau £400k, o gymharu â defnyddio llety gwely a brecwast.

3.5 Rheoleiddio a Datblygu Economaidd

3.5.1 Economaidd a'r Gymuned (yn cynnwys Cyrchfan a Hamdden)

- 3.5.1.1** Yn gyffredinol, bu tanwariant o £118k (1.57%) yn y gwasanaeth am y cyfnod. Rhagwelir y bydd y Gwasanaeth wedi gorwario £12k (5.19%) ar ddiwedd y flwyddyn.
- 3.5.1.2** Mae disgwyl i elfen Datblygu Economaidd y gwasanaeth fod wedi gorwario £27k ar ddiwedd y flwyddyn. Mae hyn, yn rhannol, oherwydd nad yw'r targed incwm o £72k ar gyfer staffio i brosiectau fel Wylfa Newydd a'r Grid Cenedlaethol bellach yn gyrraeddadwy. Rhagwelir y bydd nifer o swyddi gweigion yn arwain at danwariant o £92k. Y pwysau eraill yn yr adain yw cyfleusterau'r ganolfan, dylunio graffeg a chyllidebau tanysgrifio sydd, gyda'i gilydd, yn debygol o orwario hyd at £32k.
- 3.5.1.3** Rhagwelir y bydd tanwariant o £67k yn yr adain Cyrchfan erbyn diwedd y flwyddyn. Y disgwyl eto yw y bydd niferoedd ymwelwyr yn is na 2021 a 2022, a bydd hyn yn lleihau incwm, ond nid i lefel sy'n creu unrhyw bryderon ariannol sylweddol. Sgilleffraith nifer lai o dwristiaid yw'r angen am staff tymhorol yn gynnar yn y tymor ac, ar hyn o bryd, mae'r rhain yn tanwario. Bydd darlun llawn o'r cyllidebau yn gliriach yn adroddiad yr ail chwarter, pan ddaw'r prif dymor twristiaeth i ben.
- 3.5.1.4** Mae'r adain Hamdden, ar hyn o bryd, yn rhagweld gorwariant o £52k ar ddiwedd y flwyddyn. Mae aelodau'r Ganolfan Hamdden sy'n talu drwy ddebyd uniongyrchol wedi dychwelyd i lefelau cyn-bandemig ac wedi gwella o gymharu â'r adeg hon y llynedd, ond mae'n annhebygol o gyrraedd targed y gyllideb. Mae yna fân bethau eraill yn yr adran sy'n gor a thanwario ac, felly, yn digolledu pethau.

3.5.2 Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd

- 3.5.2.1** Mae'r gwasanaeth hwn wedi tanwario £168k (25.32%) am y cyfnod, a rhagwelir y bydd tanwariant o £155k (5.79%) ar alldro.
- 3.5.2.2** Mae gwasanaeth Gwarchod y Cyhoedd yn rhagweld tanwariant o £75k ar alldro, mewn tri maes yn bennaf, lechyd Anifeiliaid £13k, lechyd yr Amgylchedd £52k a Safonau Masnach £17k. Canlyniadau amrywiannau o fewn cyllidebau staffio yw'r rhain.
- 3.5.2.3** Y disgwyl yw y bydd tanwariant o £80k yn y Gwasanaeth Cynllunio ar ddiwedd y flwyddyn ariannol. Mae incwm ffioedd Cynllunio ar ei hôl hi a rhagwelir y bydd £40k yn llai yn y gyllideb. Fodd bynnag, mae incwm y Gwasanaeth Rheolaeth Adeiladu yn uwch na'i dargedau incwm ac, o ystyried hyn a swydd wag o fewn y Gwasanaeth, mae'n esgor at ragolwg o danwariant o £23k. Mae'r Uned Polisi Cynllunio, ar hyn o bryd, yn rhagweld tanwariant o £53k. Daw hyn yn sgil cyfuniad o dair swydd wag lle maent yn ceisio recriwtio a £17k ar gostau rhedeg cyffredinol. Mae'r Tîm Gweithredu a Chadwraeth yn rhagweld tanwariant o £33k, oherwydd bod swydd yn cael ei secondio i adain arall.

3.6 Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo

3.6.1 Priffyrdd

3.6.1.1 Roedd y gwasanaeth hwn wedi tanwario £16k (0.95%) am y cyfnod. Y sefyllfa a ragwelir ar ddiwedd y flwyddyn yw tanwariant o £345k (4.36%). Rhagwelir y bydd tanwariant yn y rhan fwyaf o'r adeiniau Priffyrdd ar ddiwedd y flwyddyn. Y mwyaf nodedig yw Gwaith Stryd £240k, fydd yn sgil incwm gormodol. Mae disgwyl y bydd Trafnidiaeth Gyhoeddus wedi tanwario £50k oherwydd amryw o achosion bychan o danwario. Mae Cludiant Cymunedol Môn hefyd yn rhagweld tanwariant o tua £45k oherwydd bod yno lai o staff, mae gwaith yn mynd rhagddo gyda'r Gwasanaethau Cymdeithasol ar sut i gyflwyno'r gwasanaeth yn fwy effeithlon. Fodd bynnag, mae disgwyl i'r gyllideb gwaith orwario £90k erbyn diwedd y flwyddyn. Rhan o'r rheswm am hyn yw canlyniad uniongyrchol yr economi, lle mae prisiau'n cynyddu a chyflenwyr yn trosglwyddo'r prisiau hynny i'r Awdurdod. Nid yw'r rhagolwg hwn yn cynnwys costau cynnal a chadw'r gaeaf gan ei bod yn rhy gynnar yn y flwyddyn i ragweld yr alldro ar y costau hyn. Gallai unrhyw gostau gaeaf sylweddol waethygu'r alldro amcangyfrifedig y chwarter hwn, er bod cronfa wrth gefn clustnodedig i liniaru'r risg os bydd y costau'n codi'n sylweddol yn ystod y gaeaf.

3.6.2 Gwastraff

3.6.2.1 Bu tanwariant o £97k (6.20%) yn y Gwasanaeth Gwastraff am y cyfnod, a rhagwelir y bydd gan y gwasanaeth alldro o danwariant o £490k (4.75%).

3.6.2.2 Mae'r rhagolygon am ddiwedd y flwyddyn yn cynnwys gor a thanwario sy'n digolledu mewn gwahanol adeiniau o'r Gwasanaeth. Mae'r codiadau chwyddiantol i'r contract Casglu Gwastraff yn seiliedig ar fynegeion chwyddiant y diwydiant. Pan osodwyd y gyllideb, roedd y mynegeion hyn yn rhai dros dro. Roedd y mynegeion terfynol yn is na'r rhai dros dro ac mae hyn wedi arwain at adolygu cyfraddau contract am i lawr, gan arwain at gynhyrchu tanwariant a ragwelir o £440k. Parhau'n gryf mae incwm o'r gwasanaeth gwastraff gardd gwyrdd, prynu biniau du newydd ac incwm o gasglu gwastraff swmpus, ac mae disgwyl iddo fod yn fwy na'r gyllideb unwaith eto.

3.6.3 Eiddo

3.6.3.1 Sefyllfa'r gwasanaeth am y cyfnod yw tanwariant o £23k (2.45%), a rhagwelir y byddir wedi tanwario £100k (6.46%) erbyn diwedd y flwyddyn.

3.6.3.2 Mae'r sefyllfa ar gyfer nifer o benawdau cyllideb yn amrywio, gyda rhai yn dangos gorwariant ac eraill danwariant. Fodd bynnag, mae'r prif danwariant yn ymwneud ag ailstrwythuro adrannol yn y Tîm Gwasanaethau Eiddo, a arweiniodd at swyddi gwag yn ystod rhan gyntaf y flwyddyn ariannol, gan greu tanwariant o £60k. Mae swyddi gwag yn y Gwasanaeth Glanhau hefyd wedi arwain at ragolwg o danwariant o £69k.

3.7 Trawsnewid

3.7.1 Gorwariodd y Gwasanaeth Trawsnewid £289k ar ei gyllideb ar ddiwedd y cyfnod, fodd bynnag, fe ddylai'r sefyllfa dros weddill y flwyddyn ariannol wella a rhagwelir y bydd y Gwasanaeth yn tanwario £53k erbyn diwedd y flwyddyn ariannol.

3.7.1.1 Roedd y swyddogaeth Adnoddau Dynol (AD) wedi gorwario £49k (11.29%) am y cyfnod, a rhagwelir y byddai wedi gorwario £21k (1.31%) erbyn diwedd y flwyddyn. Pan osodir cyllidebau staffio, mae disgwyl y bydd staff yn gadael a swyddi yn wag yn ystod y broses recriwtio. O'r herwydd, nid yw'r gyllideb staffio yn cyllido 100% o'r holl gostau. Mewn gwasanaethau llai, lle mae trosiant staff yn isel, gall hyn arwain at orwario ar gyllidebau staffio, a dyma'r disgwyl ar gyfer y swyddogaeth AD, er gall hyn newid dros weddill y flwyddyn os bydd staff yn gadael eu swyddi presennol. Bydd y gorwariant o £31k a ragwelir yn cael ei wrthbwysu gan danwariant a ragwelir o £10k ar hyfforddiant canolog.

3.7.1.2 Roedd gorwariant o £260k (12.97%) yn yr adain TGCh am y cyfnod, fodd bynnag, y rhagolwg ar gyfer alldro yw tanwariant o £30k (0.71%). Mae'r holl gyllidebau meddalwedd a chaledwedd ar draws y Cyngor, ac eithrio ysgolion, wedi'u canoli ac maent bellach yn cael eu rheoli yn yr adain TGCh. Y duedd yw talu costau meddalwedd ar ddechrau'r flwyddyn ariannol, a bydd unrhyw gynnydd mewn costau uwchlaw'r gyllideb yn golygu y bydd y gorwariant o £277k yn disgyn yn bennaf yn y chwarter cyntaf. Mae swyddi'n parhau'n wag yn y Gwasanaeth, a bydd yr arbedion o'r swyddi gweigion hyn yn parhau drwy'r ail chwarter a thu hwnt. Roedd yr arbedion hyn yn gwrthbwysu'r costau meddalwedd uwch.

3.7.1.3 Roedd tanwariant o £20k (17.13%) yn yr Adain Trawsnewid Corfforaethol am y cyfnod, ac mae disgwyl tanwariant o £44k (5.75%) ar ddiwedd y flwyddyn. Daw hyn yn sgil tanwario ar gostau cyflog. Nid oes disgwyl defnyddio'r holl gyllideb ar gyfer Panel Perfformiad Cymru yn ystod y flwyddyn, felly, y rhagolwg ar hyn o bryd yw tanwariant o £35k.

3.8 Adnoddau (ac eithrio Budd-daliadau a Roddir)

3.8.1 Mae £229k (22.23%) wedi'i orwario ar gyllideb y swyddogaeth Adnoddau am y cyfnod, gyda'r rhagolygon y byddir yn tanwario £32k (0.85%) ar alldro.

3.8.2 Mae mwyafrif y costau yn y Gwasanaeth yn ymwneud â staff ac mae rhai swyddi gweigion (Archwilio Mewnol, y Dreth Gyngor a Budd-daliadau) yn cael eu llenwi dros dro gan staff asiantaeth, er mwyn sicrhau gwasanaeth parhaus ac ymdrin ag ôl-groniadau sydd wedi codi o'r llwyth gwaith cynyddol (grantiau costau byw, taliadau prydau ysgol am ddim). Rhagwelir tanwariant o £94k yn y cyllidebau staffio ond byddir yn gwario £163k ar staff asiantaeth, er bod £86k o'r costau hyn yn cael eu cyllido gan grantiau allanol. Y disgwyl yw y bydd yr Adain Gaffael yn tanwario £42k oherwydd ffyrdd o brynu, h.y. cyllidebau pwrcasu canolog ac ad-daliadau cardiau caffael. Rheswm arall am y tanwariant yw y bydd llai o alw am wariant penodol a ddaw dan y cyllidebau caffael canolog yn sgil y cynnydd mewn gweithio gartref (papur, llungopiwyd, deunydd ysgrifennu, dodrefn).

3.9 Busnes y Cyngor

3.9.1 Roedd y swyddogaeth wedi gorwario £22k (4.39%) am y cyfnod, gyda'r rhagolwg y byddir yn tanwario £11k (0.55%) erbyn diwedd y flwyddyn.

3.9.2 Mae disgwyl y bydd y Gwasanaethau Cyfreithiol wedi gorwario £24k erbyn diwedd y flwyddyn, yn bennaf oherwydd staff asiantaethau cyfreithiol a gyflogir i lenwi swyddi gwag / gweithio yn ystod absenoldebau a dim cyllideb ar gyfer swydd undeb llafur. Rhagwelir y bydd y Gwasanaethau Democraidd yn tanwario £35k, yn bennaf oherwydd swyddi gweigion o fewn yr adain.

3.10 Costau Corfforaethol a Democraidd

3.10.1 Roedd y swyddogaeth wedi mantoli'r gyllideb am y cyfnod, a'r sefyllfa ddiwedd blwyddyn a ragwelir yw tanwariant o £511k (15.51%).

3.10.2 Mae Cefnogaeth a Threuliau Aelodau yn rhagweld tanwariant o £14k.

3.10.3 At ei gilydd, mae'r cyllidebau corfforaethol yn dangos tanwariant o £511k. Caiff cyllideb eilaidd cyfraniadau pensiwn y cyflogwr CPLIL ei dal dan y gyllideb Gorfforaethol a Democraidd yn y lle cyntaf, a'i rhyddhau i gyllidebau'r Gwasanaeth wrth i gyfraniadau gael eu talu. Y rhagolwg presennol yw y bydd costau cyfraniad y cyflogwr eilaidd £636k yn is na'r gyllideb, ond bydd hyn yn gostwng unwaith y bydd y dyfarniad cyflog wedi'i setlo a staff yn derbyn eu tâl uwch wedi ei ôl-ddyddio i Ebrill 2023.

3.10.4 Rhagwelir gorwariant o £32k ar Gwnsela Staff, yn seiliedig ar ffigyrau cyfredol. Cyllideb sy'n cael ei harwain gan alw yw hon, felly, bydd y ffigwr yn amrywio ar sail angen. Mae disgwyl, hefyd, y bydd gorwariant ar ffioedd Archwilio a ffioedd Crwneriaid, hefyd, o £43k a £55k yn y drefn honno.

3.11 Rheolaeth Gorfforaethol

3.11.1 Roedd y swyddogaeth wedi gorwario £11k (5.29%) yn ystod y cyfnod, a rhagwelir gorwariant o £15k (1.95%) ar alldro. Digwydd hyn eto oherwydd nad yw costau staff wedi eu cyllidebu 100% ac, o gofio nifer fechan y staff a gyllidir o'r gyllideb hon, mae'n fwy tebygol na fydd unrhyw swyddi gweigion yn codi yn ystod y flwyddyn ac y deuai gorwariant yn sgil hynny.

4. Cyllid Corfforaethol (gan gynnwys Budd-daliadau a Roddir)

4.1 Mae disgwyl i Gyllid Corfforaethol, gan gynnwys Budd-daliadau a Roddir, weld tanwariant o £82k erbyn diwedd y flwyddyn.

4.2 Roedd y gyllideb am 2023/24 yn cynnwys rhai eitemau a gadwyd yn ganolog yn gyllidebau wrth gefn; cyfanswm y rhain oedd £4,265k. Bydd mwyafrif y cyllidebau hyn yn cael eu trosglwyddo i gyllidebau Gwasanaeth yn ystod y flwyddyn. Mae Atodiad C yn rhoi crynodeb o'r gyllideb wrth gefn. Dengys hyn bod £214k eisoes wedi'i drosglwyddo i gyllidebau a gymeradwywyd.

4.3 Mae i'r gyllideb cyllido cyfalaf dair elfen: y swm a neilltuwyd ar gyfer ad-daliadau yn y dyfodol (Darpariaeth Refeniw Isaf - MRP), llog taladwy ar fenthyciadau heb eu talu a llog a dderbyniwyd ar falansau arian parod a ddelir yng nghyfrifon banc y Cyngor a buddsoddiadau eraill. Oherwydd oedi mewn prosiectau cyfalaf, yn enwedig yn rhaglen Ysgolion yr 21ain Ganrif, roedd llai o ofyn i fenthyca sydd, yn ei dro, wedi arwain at lai o MRP a chostau llog. Mae'r Cyngor wedi elwa o'r cynnydd mewn cyfraddau llog, gyda buddsoddiadau'n cynhyrchu symiau sylweddol o incwm llog, a rhagwelir y bydd cyfanswm y llog a dderbynnir yn fwy na'r gyllideb o £1m. O ganlyniad, rhagwelir y bydd y gyllideb Cyllido Cyfalaf yn tanwario £70k.

5. Casglu'r Dreth Gyngor

5.1 Pennir cyllideb Cronfa'r Dreth Gyngor gan ddefnyddio'r ddyled gasgladwy a amcangyfrifir ar gyfer y flwyddyn gyfredol yn unig, yn seiliedig ar ffigwr sylfaen y dreth a osodwyd ym mis Tachwedd 2022. Nid yw'n darparu ar gyfer ôl-ddyledion a gasglwyd o flynyddoedd blaenorol, addasiadau i rwymedigaethau sy'n deillio o flynyddoedd blaenorol (eithriadau, disgowntiau person sengl, trosglwyddiadau i drethi busnes ac ati), newidiadau i sylfaen y dreth y flwyddyn gyfredol na'r ddarpariaeth ar gyfer dyledion drwg ac amheus. Ni ellir amcangyfrif y newidiadau hyn ac, yn ddiethriad, maent yn arwain at wahaniaeth rhwng balans terfynol Cronfa Casglu'r Dreth Gyngor a'r gyllideb wreiddiol. Wrth symud ymlaen, gyda'r dirwasgiad sydd ar ddod a chostau byw yn cynyddu, bydd angen monitro'r gyllideb hon yn ofalus. Rhagwelir y bydd incwm craidd presennol y Dreth Gyngor £273k yn is na'r gyllideb, ond gall hyn newid yn sylweddol yn ystod y flwyddyn.

5.2 Mae premiwm y Dreth Gyngor wedi'i gynllunio i annog perchnogion eiddo gwag ac ail gartrefi i ddychwelyd yr eiddo i ddefnydd cyffredinol ac, o'r herwydd, mae risg y gall nifer yr eiddo sy'n talu'r premiwm leihau'n sylweddol yn ystod y flwyddyn. Er mwyn lliniaru'r risg hon, mae sylfaen y dreth ar gyfer eiddo premiwm wedi'i gosod ar 80% ac, os na fydd nifer yr eiddo sy'n talu'r premiwm yn gostwng yn sylweddol, yna bydd y gyllideb yn cynhyrchu gwarged. Unwaith eto, mae trosglwyddo eiddo o'r gofrestr ddomestig i'r gofrestr Trethi Busnes wedi lleihau'r premiwm sy'n daladwy ar ail gartrefi ond, er gwaethaf trosglwyddo eiddo, at ei gilydd, arhosodd nifer yr eiddo ail gartrefi yn weddol gyson ac, o ganlyniad, mae'r gyllideb premiwm y Dreth Gyngor yn rhagweld gwarged o £349k ar ddiwedd y flwyddyn ariannol.

6. Arbedion Cyllideb 2023/24

6.1.1 Nid oedd angen unrhyw Arbedion Cyllideb gan y gwasanaethau ar gyfer blwyddyn ariannol 2023/24.

7. Costau Asiantaethau ac Ymgynghoriaethau

7.1 Yn ystod y flwyddyn hyd yma, gwariwyd £412k ar staff Asiantaeth. Roedd y rhain, yn bennaf, wedi'u cyllido'n rhannol o gyllidebau staffio gan eu bod yn ymwneud â swyddi gweigion, tra bod £279k yn ymwneud â staff cyflenwi ar gyfer swyddi gwag. Gwariodd y Gwasanaeth Gwastraff £62k ar asiantiaid safle yn y canolfannau ailgylchu. Mae'r manylion llawn i'w gweld yn Atodiad CH.

7.2 Gwariwyd cyfanswm o £147k ar Ymgynghoriaethau yn ystod y cyfnod Ebrill i Fehefin 2023, gyda £88k yn cael ei ariannu trwy grant neu ffynonellau allanol. Mae crynodeb llawn o'r gwariant fesul gwasanaeth, a manylion ychwanegol o'r gwariant, i'w gweld yn Atodiad D.

8. Casgliad

8.1 Y rhagamcan cychwynnol ar ddiwedd y chwarter cyntaf yw y bydd gorwariant o £0.744m yn y gyllideb ar gyfer y flwyddyn yn diwedd 31 Mawrth 2024. Fodd bynnag, ceir nifer o feysydd pryder, nad ydynt efallai'n amlwg o'r ffigur pennawd hwn, fydd yn gwanhau sefyllfa ariannol y Cyngor yn y dyfodol.

8.2 Mae'r prif feysydd pryder yn ymwneud â:-

- i.** Y ffaith nad yw'r cynnig cyflog am 2023/24 wedi ei setlo eto ac y gallai fod yn sylweddol uwch na'r hyn a ganiateir yn y gyllideb. Er bod cyllideb wrth gefn a chronfa wrth gefn clustodedig yn eu lle fydd yn gwrthbwysio rhan fawr o'r gost ychwanegol, efallai na fydd yn ddigon i gwrdd â'r gost ychwanegol gyffredinol. Mae'n rhaid caniatáu am y gost uwch hefyd yn y gyllideb sylfaenol am 2024/25, yn ogystal ag am y dyfarniad cyflog am 2024/25.
- ii.** Mae'r sefyllfa o ran Gofal Cymdeithasol yn peri pryder arbennig, a rhagwelir gorwariant o £2.179m ar y Gwasanaethau Oedolion a Phlant. Fodd bynnag, mae'r gwir sefyllfa wedi'i chuddio gan y ffaith bod grantiau a cronfeydd wrth gefn ychwanegol yn cael eu defnyddio i leihau'r gorwariant. Heb y cyllid ychwanegol hwn, byddai'r gorwariant sylfaenol oddeutu £3.5m. Mae'r rhagolwg yn seiliedig ar lefel bresennol y galw, ond mae'r galw yn amrywio yn ystod y flwyddyn a gall newid yn sylweddol e.e. gall un lleoliad ar gyfer cleient dibyniaeth fawr ag anghenion gofal arbenigol fod rhwng £250k a £500k. Dim ond gwaethygu'r sefyllfa fyddai unrhyw gynnydd yn y galw am wasanaethau.
- iii.** Yn y pen draw, bydd yr argyfwng costau byw yn arwain at gynnydd yn y galw am wasanaethau'r Cyngor (Digartrefedd, Cyngor ar Ddyled, Cymorth Iechyd Meddwl, Gwasanaethau Plant), a gall arwain at ostyngiad mewn incwm mewn gwasanaethau megis hamdden, diwylliant, cynllunio, ffioedd parcio, wrth i bobl wario llai ar eitemau nad ydynt yn hanfodol. Gall y newidiadau posibl hyn yn y galw am wasanaethau gael effaith negyddol ar sefyllfa ariannol y Cyngor.

Wrth i ni symud drwy weddill y flwyddyn ariannol, bydd effeithiau'r uchod yn cael eu cynnwys mewn adroddiadau monitro yn y dyfodol wrth i bethau ddod yn gliriach.

8.3 Bydd y sefyllfa ariannol yn 2023/24 hefyd yn dylanwadu ar strategaeth ariannol y Cyngor am 2024/25 a thu hwnt, gan y bydd yn amlygu'r angen i ailgysoni cyllidebau i adlewyrchu'r cynnydd mewn costau a welwyd yn 2023/24 ac i adlewyrchu'r newid yn y galw am wasanaethau. Bydd unrhyw orwariant sylweddol hefyd yn arwain at erydu cronfeydd wrth gefn clustnodedig a balansau cyffredinol y Cyngor. O'r herwydd, byddir yn lleihau'r gallu i ddefnyddio cronfeydd wrth gefn a balansau i helpu i fantoli'r gyllideb refeniw yn 2024/25. Bydd rheolwyr yn adolygu'r sefyllfa ariannol yn ofalus yn ystod gweddill y flwyddyn ariannol, ac efallai y bydd angen gweithredu mesurau arbed costau yn 2023/24 er mwyn cynnal lefel bresennol y cronfeydd wrth gefn clustnodedig a balansau cyffredinol.

Rhagamcan Alldro Refeniw am y Flwyddyn Ariannol yn gorffen 31 Mawrth 2024 – Chwarter 1
Projected Revenue Outturn for the Financial Year ending 31 March 2024 - Quarter 1

ATODIAD B

Gwasanaeth /Swyddogaeth Service / Function	2023/24 Cyllideb Blynyddol Annual Budget	2023/24 Ch1 Cyllideb hyd yma Q1 Budget Year to Date	2023/24 Ch1 Gwir Wariant ac Ymrwymadau Q1 Actual & Committed spend	2023/24 Ch1 Amrywiad Q1 Variance	2023/24 Ch1 Gwir Wariant ac Ymrwymadau Q1 Actual & Committed Spend	Ch1 : Q1 Amcangyfrif Gwariant i 31 Mawrth 2024 Estimated Expenditure to 31 March 2024	Ch1 : Q1 Amcangyfrif o Alldro 31 Mawrth 2024 gor / (tan) wariant Estimated Outturn 31 March 2024 over / (under)	2023/24 Gor / (tan) wariant a ragwelir fel % o'r Gyllideb Gyfan Projected Over / (Under) spend as a % of Total Budget	2023/24 Gor / (Tan) Wariant Drafft Draft Over / (under)spend
	£'000	£'000	£'000	£'000	%	£'000	£'000	%	£'000
<u>Dysgu Gydol Oes</u> <u>Lifelong Learning</u>									
Cyllideb Datganoledig Ysgolion <i>Delegated Schools Budget</i>	56,559	7,657	7,657	0	0.00%	56,559	0	0.00%	0
Addysg Canolog <i>Central Education</i>	5,411	1,229	1,206	(23)	(1.86%)	5,276	(135)	(2.50%)	(244)
Diwylliant <i>Culture</i>	1,357	362	351	(11)	(2.92%)	1,403	46	3.39%	38
<u>Gwasanaethau Oedolion</u> <u>Adult Services</u>	35,041	6,988	7,716	728	10.42%	36,422	1,381	3.94%	0
<u>Gwasanaethau Plant</u> <u>Children's Services</u>	12,927	3,819	4,272	453	11.87%	13,575	648	5.01%	965
<u>Tai</u> <u>Housing</u>	1,590	503	1,856	1,353	269.14%	1,672	82	5.16%	1
<u>Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo</u> <u>Highways, Waste & Property</u>									
Priffyrdd <i>Highways</i>	7,905	1,681	1,665	(16)	(0.95%)	7,560	(345)	(4.75%)	(1,046)
Eiddo <i>Property</i>	1,548	(942)	(965)	(23)	2.45%	1,448	(100)	(6.46%)	(557)
Gwastraff <i>Waste</i>	10,317	1,565	1,468	(97)	(6.20%)	9,827	(490)	(4.75%)	(1,046)

Gwasanaeth / Swyddogaeth Service / Function	2023/24 Cyllideb Blynyddol Annual Budget	2023/24 Ch1 Cyllideb hyd yma Q1 Budget Year to Date	2023/24 Ch1 Gwir Wariant ac Ymrwymadau Q1 Actual & Committed spend	2023/24 Ch1 Amrywiad Q1 Variance	2023/24 Ch1 Gwir Wariant ac Ymrwymadau Q1 Actual & Committed Spend	Ch1 : Q1 Amcangyfrif Gwariant i 31 Mawrth 2023 Estimated Expenditure to 31 March 2022	Ch1 : Q1 Amcangyfrif o Alldro 31 Mawrth 2024 gor / (tan) wariant Estimated Outturn 31 March 2022 over / (under)	2022/23 Gor / (tan) wariant fel % o'r Gyllideb Gyfan Projected Over / (Under) spend as a % of Total Budget	2023/24 Gor / (Tan) Wariant Drafft Draft Over / (underspend)
	£'000	£'000	£'000	£'000	%	£'000	£'000	%	£'000
<u>Rheoleiddio a Datblygu Economaidd</u> <u>Regulation & Economic Development</u>									
Datblygu Economaidd <i>Economic Development</i>	3,154	914	795	(119)	(12.99%)	3,166	12	0.38%	50
Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd <i>Planning and Public Protection</i>	2,677	663	495	(168)	(25.32%)	2,522	(155)	(5.79%)	(181)
<u>Trawsnewid</u> <u>Transformation</u>									
Adnoddau Dynol <i>Human Resources</i>	1,601	438	487	49	(11.29%)	1,622	21	1.31%	(73)
TGCh <i>ICT</i>	4,216	2,008	2,268	260	12.97%	4,186	(30)	(0.71%)	(117)
Trawsnewid Corfforaethol <i>Corporate Transformation</i>	1,190	272	252	(20)	(7.22%)	1,146	(44)	(3.70%)	(151)
<u>Adnoddau</u> <u>Resources</u>									
	3,744	1,031	1,260	(229)	22.23%	3,712	(32)	(0.85%)	(140)
<u>Busnes y Cynqor</u> <u>Council Business</u>									
	2,014	492	514	(22)	4.39%	2,003	(11)	(0.55%)	(98)
<u>Costau Corfforaethol a Democrataidd</u> <u>Corporate & Democratic costs</u>									
	3,294	1,079	829	(250)	(23.18%)	2,783	(511)	(15.51%)	1,119
<u>Rheolaeth Corfforaethol</u> <u>Corporate Management</u>									
	770	199	210	11	(5.29%)	785	15	1.95%	7
Costau heb gyllideb, na ellir eu rheoli: yswiriant, costau pensiwn a dileu drwg ddyledion / lwfansau amhariad ar incwm gwasanaethau <i>Unbudgeted, uncontrollable costs: insurances, pension costs and bad debt write offs / impairment allowances on services' income</i>						400	400	0.00%	490

Gwasanaeth / Swyddogaeth Service / Function	2023/24 Cyllideb Flynyddol Annual Budget	2023/24 Ch1 Cyllideb hyd yma Q1 Budget Year to Date	2023/24 Ch1 Gwir Wariant ac Ymrwymiadau Q1 Actual & Committed spend	2023/24 Ch1 Amrywiad Q1 Variance	2023/24 Ch1 Gwir Wariant ac Ymrwymiadau Q1 Actual & Committed Spend	Ch1 : Q1 Amcangyfrif Gwariant i 31 Mawrth 2024 Estimated Expenditure to 31 March 2024	Ch1 : Q1 Amcangyfrif o Alldro 31 Mawrth 2024 gor / (tan) wariant Estimated Outturn 31 March 2024 over / (under)	2023/24 Gor / (tan) wariant fel % o'r Gyllideb Gyfan Projected Over / (Under) spend as a % of Total Budget	2023/24 Gor / (Tan) Wariant Drafft Draft Over / (underspend)
	£'000	£'000	£'000	£'000	%	£'000	£'000	%	£'000
Cyfanswm Cyllidebau Gwasanaethau Total Service Budgets	155,315	29,957	32,337	2,379	7.94%	156,217	902	0.48%	(322)
Ardollau Levies	4,495	4,419	4,419	0	0.00%	4,495	0	0.00%	2
Rhyddhad Trethi Dewisol Discretionary Rate Relief	105	0	0	0	0.00%	105	0	0.00%	24
Cyllido Cyfalaf Capital Financing	4,329	740	1,216	476	0.00%	4,259	(70)	(1.61%)	(466)
Arian wrth Gefn Cyffredinol ac Eraill General & Other Contingencies	4,265	4,265	4,019	(246)	(5.77%)	4,252	(12)	(0.29%)	(775)
Arian wrth Gefn Cyffredinol Y Cyngor Council's General Reserves	(3,780)	0	0	0	0.00%	0	0	0.00%	0
Cyfraniad CRT y Gwasanaethau Cefnogol Support Services contribution HRA	(800)	0	0	0	0.00%	(800)	0	0.00%	59
Budd-daliadau a Roddwyd Benefits Granted	6,861	363	762	398	109.67%	6,661	0	0.00%	-76
Na ellir ei reoli Uncontrollable									
Cyfanswm Cyllid Corfforaethol Total Corporate Finance	15,475	9,787	10,415	628	6.42%	15,393	(82)	(0.53%)	(1,232)
Cyfanswm 2023/24 Total 2023/24	170,789	39,744	42,752	3,008	7.57%	171,609	820	0.39%	(1,554)
Cyllido Funding									
Trethi Annomestig NDR	(22,823)	(7,022)	(7,022)	0	0.01%	(22,823)	0	0.00%	0

Gwasanaeth /Swyddogaeth Service / Function	2023/24 Cyllideb Flynyddol Annual Budget	2023/24 Ch1 Cyllideb hyd yma Q1 Budget Year to Date	2023/24 Ch1 Gwir Wariant ac Ymrwymadau Q1 Actual & Committed spend	2023/24 Ch1 Amrywiad Q1 Variance	2023/24 Ch1 Gwir Wariant ac Ymrwymadau Q1 Actual & Committed Spend	Ch1 : Q1 Amcangyfrif Gwariant i 31 Mawrth 2024 Estimated Expenditure to 31 March 2024	Ch1 : Q1 Amcangyfrif o Alldro 31 Mawrth 2024 gor / (tan) wariant Estimated Outturn 31 March 2024 over / (under)	2023/24 Gor / (tan) wariant fel % o'r Gyllideb Gyfan Projected Over / (Under) spend as a % of Total Budget	2022/23 Gor / (Tan) Wariant Drafft Draft Over / (underspend)
	£'000	£'000	£'000	£'000	%	£'000	£'000	%	£'000
Y Dreth Gyngor <i>Council Tax</i>	(44,231)	0	0	0	0.00%	(43,959)	273	(0.62%)	434
Premiwm y Dreth Gyngor <i>Council Tax Premium</i>	(2,893)	0	0	0	0.00%	(3,242)	(349)	12.06%	(92)
Grant Cynnal Refeniw <i>Revenue Support Grant</i>	(100,842)	(31,028)	(31,028)	0	0.00%	(100,842)	0	0.00%	0
Cyfanswm Cyllid 2023/24 Total Funding 2023/24	(170,789)	(38,050)	(38,051)	(1)	0.00%	(170,866)	(76)	0.04%	342
Cyfanswm yr alldro, yn cynnwys effaith y cyllido Total outturn, including impact of funding	0	(1,694)	(4,701)	3,007	177.53%	744	744	-0.44%	(1,212)

ATODIAD C

Crynodeb o Sefyllfa alldro y Cyllidebau Wrth Gefn 2023/24

	Cyllideb	Trosglwyddiadau i Gwasanaethau	Y Gyllideb Ddiwygedig hyd yma	Wedi Ymrwymo hyd yma	Cyllidebau heb eu hymrwymo hyd yma	Cyllideb Rhagweledig
	£	£	£	£	£	£
Cronfeydd wrth gefn cyffredinol	400,737	-111,552	289,185	92,000	197,185	-
Cyflog a Graddfeydd	100,000	-	100,000	63,324	36,676	-
Chwyddiant cyflog	2,000,000	-	2,000,000	2,000,000	-	-
Cynllun Cymorth i Brynu Tai	1,501,907	-	1,501,907	1,501,907	-	-
Twf Rhanbarthol – Bwrdd Uchelgais Economaidd	86,250	-	86,250	74,070	12,180	12,180
Cynllun Hyfforddeion	340,000	-102,790	237,210	237,210	-	-
Newid Hinsawdd	50,000	-	50,000	50,000	-	-
Cyfanswm y Cronfeydd wrth Gefn Cyffredinol ac Eraill	4,478,894	-214,342	4,264,552	24,018,511	246,041	12,180

Costau Asiantaeth rhwng Ebrill a Mehefin 2023

Gwasanaeth	Swm £	Ffynhonnell Gyllido (Cyllideb Graidd Benodol / Cyllideb staffio nas ddefnyddiwyd / Grant / Cyfraniad Allanol)	Parhaol / Dros Dro	Pwrpas
Rheoleiddio a Datblygu Economaid	5,257	Cyllideb staffio nas ddefnyddiwyd	Dros Dro	Absenoldeb mamolaeth deiliad swydd. Daeth yr asiantaeth i ben ar 12 Mai, 2023
	-630	Cyllideb Craidd	Dros Dro	Gorfodi tai
	4,627			
Ysgolion	14,007	Cyllideb Craidd	Dros Dro	Athrawon llanw mewn maes arbenigol
	14,007			
Gwastraff	49,485	Cyllideb Graidd Benodol	Dros Dro	Tasgau ychwanegol eu hangen dros dymor byr
	12,042	Cyllideb Graidd Benodol / Cyfraniad Allanol		Tasgau penodol ar y safle
	61,527			
Gwasanaethau Plant	89,962	Cyllideb Craidd	Dros Dro	I lenwi swyddi gwag
	89,962			
Gwasanaethau Oedolion	168,457	Cyllideb Craidd	Dros Dro	I lenwi swyddi gwag
	15,636	Grant		I lenwi swyddi gwag
	184,093			
Adnoddau	14,875	Cyllideb staffio nas ddefnyddiwyd	Dros Dro	Gwaith cymhorthdal
	11,040	Cyllideb staffio nas ddefnyddiwyd	Dros Dro	Cyrol waith
	31,379	Cronfa wrth gefn clustnodedig	Dros Dro	Cyrol waith
	57,294			
Cyfanswm	411,511			

Crynodeb o Wariant Ymgynghori Ch1 2023/24

Gwasanaeth	Ch 1	Cyfanswm 2023/24
	£	£
Addysg Canolog	4,525	4,525
Diwylliant	-	-
Economaidd ac Adfywio	101,463	101,463
Eiddo	-	-
Priffydd	4,727	4,727
Ysgolion	-	-
Gwastraff	6,236	6,236
CRT	660	660
Tai	-	-
Corfforaethol a Democraidaidd	-	-
Gwasanaethau Oedolion	-	-
Gwasanaethau Plant	-	-
Corfforaethol	-	-
Trawsnewid	5,365	5,365
Busnes y Cyngor	14,995	14,995
Adnoddau	9,970	9,970
Cyfanswm	147,280	147,280
Cyllidwyd gan:		
Cyllideb Craidd	44,046	44,046
Grant	5,227	5,227
Cyfraniad Allanol	82,524	82,524
Cronfeydd Wrth Gefn	15,484	15,484
Cyfanswm	147,280	147,280